

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy JUDr. Tomáše Foltase a soudců Mgr. Davida Hipšra a Mgr. Lenky Krupíčkové v právní věci žalobkyně: **nezl. S. A.**, zastoupena zákonným zástupcem A. A., proti žalované: **Komise pro rozhodování ve věcech cizinců**, se sídlem náměstí Hrdinů 1643/3, Praha 4, v řízení o kasační stížnosti žalobkyně proti usnesení Městského soudu v Praze ze dne 2. 11. 2020, č. j. 3 A 70/2020 - 45,

t a k t o :

- I. Kasační stížnost **s e z a m í t á .**
- II. Žádný z účastníků **n e m á** právo na náhradu nákladů řízení.

O d ů v o d n ě n í :

I.

[1] Žalobou podanou k Městskému soudu v Praze se žalobkyně domáhala zrušení rozhodnutí žalované ze dne 23. 4. 2020, č. j. MV-35132-4/SO-2020, kterým bylo zamítnuto odvolání žalobkyně a potvrzeno rozhodnutí Ministerstva vnitra ze dne 6. 11. 2019, č. j. OAM-6780-20/DP-2018. Tímto rozhodnutím byla zamítnuta žádost žalobkyně o prodloužení doby platnosti povolení k dlouhodobému pobytu za účelem strpění pobytu na území České republiky podle § 44a odst. 3 zákona č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky a o změně některých zákonů.

[2] Na základě výzvy městského soudu k zaplacení soudního poplatku žalobkyně požádala o osvobození od soudních poplatků. Usnesením ze dne 2. 11. 2020, č. j. 3 A 70/2020 - 45, městský soud žalobkyni osvobození od soudních poplatků nepřiznal. S ohledem na nezletilost žalobkyně posuzoval městský soud majetkové poměry jejích rodičů podle skutečností, které rodiče sdělili soudu v prohlášeních, jež jsou založeny ve

spisech pod č. j. 3 A 64/2020 - 119 a 3 A 69/2020 - 57. Tvrzený příjem rodiny přitom shledal nevěrohodným. Městský soud zjistil, že tvrzený roční příjem z podnikatelské činnosti spojený s obchodní společností činil 9 303 Kč v roce 2019, 16 489 Kč v roce 2018 a 31 716 Kč v roce 2017, tedy částky ani zdaleka nepostačující k pokrytí minimálních životních nákladů čtyřčlenné rodiny. Vzhledem k tomu, že se jednalo o jediný tvrzený příjem celé rodiny, nebylo podle městského soudu možné ani předpokládat, že žalobkynina rodina v předchozích letech naspořila z těchto částek dostatečné množství prostředků, aby z nich nyní byla schopna hradit náklady na základní životní potřeby, včetně nákladů na bydlení v tvrzené výši 5 370 Kč měsíčně. Za této situace nebylo zřejmé a nebylo nijak doloženo (byť zákonní zástupci žalobkyně byli soudem vyzváni ke sdělení a prokázání finančních zdrojů souvisejících s provozem a náklady na běžné životní potřeby členů rodiny), z jakých prostředků rodina žalobkyně tyto náklady hradí. Městský soud dále upozornil, že matka žalobkyně vlastní byt v Praze, který měla zakoupit v roce 2013 za naspořené prostředky. Z katastru nemovitostí městský soud zjistil, že tato nemovitost není zatížena žádným zajišťovacím právem, a proto se lze domnívat, že žalobkynina matka měla v té době dostatek finančních prostředků k uhrazení kupní ceny. Rovněž původ těchto prostředků zůstal přes výzvu soudu neobjasněn. Uvedené skutečnosti pak vedly městský soud k závěru o nevěrohodnosti tvrzení o finanční situaci rodiny.

II.

[3] Proti tomuto usnesení podala žalobkyně (dále jen „stěžovatelka“) v zákonné lhůtě kasační stížnost. Stěžovatelka označila závěry městského soudu za spekulativní a ignorující životní situaci rodiny. Rodiče stěžovatelky od května 2020 nemají pobytové oprávnění, tudíž nemohou získat ani povolení k zaměstnání. V minulosti jim získání práce komplikoval nejistý pobytový status, a v současnosti potíže rodiny zhoršují opatření spjatá s epidemií COVID-19. Rodina již veškeré úspory utratila během řízení o prodloužení pobytu na území České republiky během let 2018 až 2020. Rodina sice vlastní byt, ten je ale určen k bydlení rodiny, a jsou s ním spojeny náklady ve výši 5 370 Kč měsíčně. Pro rodinu je tak nemožné zaplatit čtyři soudní poplatky celkem ve výši 16 000 Kč, což vytváří překážku pro přístup k soudu podle čl. 6 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod. V této souvislosti stěžovatelka odkázala na rozsudek Evropského soudu pro lidská práva ze dne 19. 6. 2001 ve věci č. 28249/95 *Kreuz proti Polsku*, podle kterého ESLP klade přísnější požadavky na zamezení přístupu k soudu kvůli soudnímu poplatku, pokud jde o případy jednotlivců žalujících stát pro nezákonný postup. Závěrem stěžovatelka upozornila, že v důsledku nepřiznání odkladného účinku žalobě v červnu 2020 musela rodina opustit území České republiky. Z uvedených důvodů stěžovatelka navrhl, aby Nejvyšší správní soud napadené usnesení městského soudu zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení.

III.

[4] Nejvyšší správní soud na úvod konstatuje, že nepožadoval zaplacení soudního poplatku za kasační stížnost, jelikož povinnost zaplatit poplatek má stěžovatel jen tehdy, směřuje-li jeho kasační stížnost proti rozhodnutí krajského soudu o návrhu ve věci samé (o žalobě) či o jiném návrhu, jehož podání je spojeno s poplatkovou povinností (viz usnesení rozšířeného senátu Nejvyššího správního soudu ze dne 9. 6. 2015, č. j. 1 As 196/2014 - 19,

pokračování

bod 27, publ. pod č. 3271/2015 Sb. NSS). V nyní souzené věci se ze stejných důvodů neuplatní ani § 105 odst. 2 s. ř. s. o povinném zastoupení advokátem (viz shora zmiňované usnesení rozšířeného senátu, konkrétně jeho bod 29); Nejvyšší správní soud proto stěžovatelku nevyzýval k doložení povinného zastoupení.

[5] Nejvyšší správní soud posoudil kasační stížnost v mezích jejího rozsahu a uplatněných důvodů a zkoumal přitom, zda napadené rozhodnutí netrpí vadami, k nimž by musel přihlédnout z úřední povinnosti (§ 109 odst. 3 a 4 s. ř. s.).

[6] Kasační stížnost není důvodná.

[7] Podstatou kasační stížnosti je nesouhlas stěžovatelky s posouzením právní otázky splnění zákonných podmínek pro přiznání osvobození od soudních poplatků ze strany městského soudu.

[8] V této souvislosti považuje Nejvyšší správní soud za nutné připomenout, že účelem institutu osvobození od soudních poplatků je ochrana práv účastníka řízení, pokud by mu mohla vzniknout vážná újma na jeho právech v důsledku nedostatku finančních prostředků, který by mu v důsledku neschopnosti zaplatit soudní poplatek bránil účinně chránit svá práva v řízení před soudem. Smyslem tohoto institutu není kompenzovat navrhovateli (stěžovatelce) finanční zátěž spojenou se soudním řízením, ale zajistit přístup k soudu. Navrhovatel žádající o osvobození od soudních poplatků nicméně musí osvědčit, že jsou v jeho případě splněny zákonem stanovené předpoklady pro osvobození od soudních poplatků. Je tedy podle § 36 odst. 3 s. ř. s. povinen tvrdit a také doložit, že nemá dostatečné prostředky k zaplacení soudního poplatku. Nejvyšší správní soud ve své judikatuře vyslovil, že „*povinnost doložit nedostatek prostředků je jednoznačně na účastníkovi řízení, který se domáhá osvobození od soudních poplatků (§ 36 odst. 3 s. ř. s.). Pokud účastník tuto povinnost nesplní, soud výdělkové a majetkové možnosti sám z úřední povinnosti nezjišťuje*“ (rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 25. 1. 2005, č. j. 7 Azs 343/2004 - 50, publ. pod č. 537/2005 Sb. NSS). V takovém případě soud účastníku řízení osvobození od soudních poplatků nepřizná. Soud osvobození od soudních poplatků nepřizná ani tehdy, jsou-li údaje sdělené účastníkem řízení nevěrohodné, popř. neúplné (viz rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 26. 8. 2009, č. j. 1 As 39/2009 - 88, publ. pod č. 1962/2010 Sb. NSS).

[9] Bylo tak na stěžovatelce (resp. jejím zákonném zástupci), nikoliv na soudu, aby věrohodným způsobem vysvětlila a doložila rodinné příjmy a výdaje. V souladu s judikaturou Nejvyššího správního soudu (např. rozsudek ze dne 14. 12. 2020, č. j. 10 As 315/2020 - 43, bod 7, jakož i další rozsudky v něm uvedené) se městský soud na zákonné zástupce stěžovatelky obrátil nejen s výzvou k vyplnění příslušného formuláře zjišťujícího jejich majetkové a výdělkové poměry, ale po vyplnění je dalším přípisem vyzval k objasnění původu prostředků, jimiž rodina uspokojuje životní potřeby a hradí náklady spojené s provozem bytu. Bylo totiž zřejmé, že zanedbatelná výše deklarovaných příjmů z podnikatelské činnosti stěžovatelčiny matky nemůže zdaleka postačovat ani ke krytí základních životních potřeb rodiny. V reakci na tuto výzvu otec stěžovatelky v řízení vedeném pod sp. zn. 3 A 64/2020 pouze doplnil, že na území České republiky nevlastní žádný byt ani obchodní společnost. Matka stěžovatelky v řízení vedeném pod sp. zn. 3 A 69/2020 pak opakovala neurčitá tvrzení, že byt v roce 2013 zakoupila z úspor,

následně žila rodina primárně také z úspor s určitou pomocí matky. Taková tvrzení však nelze považovat za tvrzení, kterými by zákonní zástupci stěžovatelky v potřebném rozsahu objasnili majetkovou (především příjmovou) situaci své rodiny. Městský soud proto správně vyhodnotil předmětná tvrzení jako nevěrohodná, a nepochybil, pokud stěžovatelčině žádosti o osvobození od soudních poplatků nevyhověl.

[10] Pro úplnost Nejvyšší správní soud dodává, že případný není ani odkaz na čl. 6 Úmluvy a rozsudek ESLP ve věci *Kreuz proti Polsku*. V této věci shledal ESLP za excesivní povinnost zaplatit soudní poplatek ve výši odpovídající zhruba jedné celoroční mzdě, přičemž polské soudy argumentovaly, že stěžovatel měl jako podnikatel dopředu ve svém podnikání počítat s náklady na soudní spory, a tudíž není na místě soudní poplatek dále snížit (viz bod 62 tohoto rozsudku). Teprve v tomto kontextu ESLP upozornil, že nešlo o běžný obchodní spor, ale o náhradu škody vyvolanou činností správních orgánů, a samu o sobě kontroverzní úvahu o vyšších nárocích na podnikatele tedy nelze použít – navíc se polské soudy dostatečně nezabývaly důkazními prostředky stěžovatele o jeho majetkové situaci (bod 63 rozsudku).

[11] Nejvyšší správní soud doplňuje, že ke stejnému závěru dospěl zdejší soud i při posuzování obsahově totožných kasačních stížností ostatních členů rodiny stěžovatelky – jejího otce (rozsudek ze dne 12. 2. 2021, č. j. 6 As 374/2020 - 14), matky (rozsudek ze dne 17. 2. 2021, č. j. 8 As 275/2020 - 19) i bratra (rozsudek ze dne 17. 2. 2021, č. j. 7 As 355/2020 - 13). Na uvedená rozhodnutí Nejvyšší správní soud v podrobnostech odkazuje.

[12] S poukazem na shora uvedené důvody Nejvyšší správní soud zamítl kasační stížnost jako nedůvodnou (§ 110 odst. 1 s. ř. s.).

[13] Soud rozhodl o náhradě nákladů řízení o kasační stížnosti podle § 60 odst. 1 věty první s. ř. s. za použití § 120 s. ř. s. Stěžovatelka nebyla v řízení o kasační stížnosti úspěšná, proto nemá právo na náhradu nákladů řízení. Žalované, jíž by jinak právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti příslušelo, soud náhradu nákladů řízení nepřiznal, protože jí v řízení o kasační stížnosti nevznikly žádné náklady nad rámec běžné úřední činnosti.

P o u č e n í: Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 11. března 2021

JUDr. Tomáš Foltas
předseda senátu